

Jørgensen, Kjell
Idrettsvegen 6,
3430 Spikkestad.

SP

Bygdemagasinet

NR 33 MAI 1997

INNHold

- Fra styret i Historielaget og redaksjonen 1
O-kart med lokalhistorie (Ole Sønju) 2
Gamle dampskipsbrygger (Bjørn Brønner/Turid Sandvik) 7
Hernestangen - en stiftelse? (Cato L. Christoffersen) 8
Blåhella Kystsamling (Ole Sønju) 9
Ta vare på minnene! (Maria Selvik) 10
Den norske kulturminnedagen 1996: Røykens bidrag (Odd H. Sandlund) 15
Driftige damer - et møte med Arrangementskomiteen (Turid Sandvik) 17
«Larsen-rifle» i Røyken Historielags samlinger (Odd H. Sandlund) 19
Røkens Klædesfabrik 21
Svar på premiekonkurransen i nr 32 22
Premiekonkurranse nr 33 23
Røyken Historielag: Styret 1997/98 23
Årsberetning Røyken Historielag 1996/97 23
Regnskap for Røyken Historielag 1996 25
Budsjett for Røyken Historielag 1997 27

Omslagsbilde: Forpakterfamilien på gården Baarsrud, Syver og Albertine Bjørnstad med barn, svigerbarn og barnebarn. Bildet er tatt ca. 1914. Se artikkel side 2

Bygdemagasinet's redaksjon
Turid Sandvik, tlf. 31 28 38 66
Odd Arne Svendsrud, tlf. 31 28 16 80
Jan Lien, tlf. 31 28 48 58

Sats/utforming: Røyken grafisk, tlf. 93 21 99 83

RØYKEN HISTORIELAG

Bygdemagasinet

NR 33 MAI 1997

Formannen har ordet

En dyktig, arbeidssom og effektiv formann har gitt fra seg roret etter åtte års virksomhet for styret i Røyken Historielag, herav seks år som formann. Det blir en krevende oppgave å ta over der Cato Christoffersen sluttet.

Laget har mange oppgaver foran seg. Fra en medlemsmasse på 550 ønsker vi gjerne kontakt med personer som kunne tenke seg å bidra med en eller annen form for dugnad. Det er i første rekke vedlikehold av Kornmagasinet og diverse arbeider på Hernestangen som er aktuelt.

Som mange kjenner til, er året 1997 betegnet som «kulturminneåret». Dette vil medføre aktiviteter for laget, ved siden av tradisjonelle virksomheter som medlemsmøter, markvandring, oldtidsmarsj etc.

Historielaget takker Husflidslaget for godt samarbeid med vellykket utstilling av gamle leker under Kulturdagené 14. - 16.mars.

Røyken 25.03.97
BJØRN FOSSNES
(formann)

Kulturminneåret 1997

Miljøverndepartementet og Kulturdepartementet har tatt initiativet til Kulturminneåret 97. En rekke arrangementer vil i den forbindelse bli holdt også i vår kommune. Historielaget har, i samarbeid med Kulturkontoret, sagt seg villig til å dra en del av lasset. Bl.a. tar vi ansvaret for en Kulturminnestafett i vår kommune.

På selve Kulturminnedagen, 21. september, arrangerer vi Oldtidsmarsjen fra Gullaug til Slemmestad. Planene er å få med forskjellige organisasjoner som kan synliggjøre de historiske minnene som finnes langs Oldtidsveien.

Årets Oldtidsmarsj er dessuten en jubileumsmarsj, i det den arrangeres for 10. år på rad.

Kulturminneåret og vår deltagelse i den forbindelse vil bli omtalt i pressen i tiden som kommer.

CATO L. CHRISTOFFERSEN

Historielaget inviterer til Markvandring

25. mai i Kjekstadmarka.
Se nærmere annonse i lokalavisa.

Kornmagasinet i Røyken

Er lørdag 14.juni 1997 verdt en fest? Da har nemlig 10 år «rundet hen» siden Røyken Historielag feiret avslutningen på restaureringsarbeidet på Kornmagasinet. Den mer enn 70 år gamle bygningen var «dømt til bål og brann», men ble med betydelig innsats av dugnadsvillige hender reddet. Og historielaget fikk et trivelig sted for møter og sammenkomster, - og ikke minst, - et «museum» for sine samlinger. Kornmagasinet har blitt stedet hvor røykenbøringer trives og gjerne møtes. Så hvorfor ikke nytte høvet og feire de 10 år?

ODD H. SANDLUND

Og fest kommer det nok til å bli, - styret i Historielaget inviterer til jubileumsmøte på Kornmagasinet **lørdag 14. juni kl. 14.00**. Det blir servering av kaffe og kaker, og åpent hus utover ettermiddagen og kvelden.

RED.

Kulturminneåret 1997:

O-kart med lokalhistorie

Kulturminneåret 1997 skal markeres på mange forskjellige måter. Et av delmålene er at befolkningen skal ha muligheter til å bli kjent med sine kulturminner. Dette vil også orienteringsfolket bidra til. Norges Orienteringsforbund har skrevet til O-lagene i landet og anbefalt dem å trykke lokalhistoriske tekster i tilknytning til sine lokale orienteringskart. Røyken O-lag har derfor tatt kontakt med Historielaget for å få historiske tekster til sitt O-kart for Aukeåsen - Bårsludmarka. Ut på våren kommer derfor en revidert utgave av dette kartet med mange navn, samt historiske tekster trykket på baksiden.

Røyken O-lag har også tidligere samarbeidet med Historielaget om liknende oppgaver. Dette gjelder f.eks. O-kartene for Kjekstadmarka og Gleinåsen.

Vi gjengir utkastet til tekstene på O-kartet for Aukeåsen - Bårsludmarka. Og vi anbefaler våre lesere å kjøpe kartet for å få mer glede av skogsturen.

OLE SONJU

Aukeåsen og Bårsludmarka

Navnet Bårslud finner vi nevnt i skrifter fra tidlig i middelalderen. Det betyr «rydningen til Barekr». Mannsnavnet Barekr var i bruk i områdene omkring Oslofjorden i gammel tid. Auke-navnet betyr «forøkelse» og har trolig sammenheng med at området kan være kjøpt inn til en annen eiendom en gang i en fjern fortid.

Området som dette O-kartet dekker er svært interessant rent geologisk. Det meste av det består av det vi kaller grunnfjell og er trolig blant de eldste fjellslag.

Aukeåsen med sine 213 m.o.h. er det høyeste punktet på dette O-kartet. Bårsludtjernet, dalføret ned til Nærnesbukta og videre nordover langs kysten er egentlig en svakhetsone, en jordskjelvsprekk som ble til for noe sånt som 250 millioner år siden. Det finnes en del bergkrystaller i området. Derfor har en veg i et relativt nytt boligområde syd for skolen fått navnet Krystallvegen. Deler av Nærnesbukta er verneverdig, og fredingsskiltene finnes mange steder.

Fra gammelt av er Nærnesbukta kjent for skipsbygging. Mange stolte seilskuter har gått av stablen der. Men fra slutten av 1850-tallet og 100 år fremover var det istrafikken som dominerte. Den første iskjæring for eksport som vi kjenner til i Røyken startet på Bårsludtjernet. Ut på vinteren - i januar - februar - ble isen skåret i firkantende blokker på ca. 60 centimeter hver veg og så tykke som isen var. Deretter ble den kjørt med hest på lange, lave sleder fra tjernet ned til Nærnesbukta. Der ble isen lagret i store stabler med sagflis på alle fire sider av stablen og på toppen. Så snart isen på fjorden var gått om våren, stevnet seilskuter inn bukta og tok med islaster til Sverige, England og Kontinentet. På 1860-tallet var ca. 80 mann og 50 hester beskjeftiget i istrafikken i Røyken om vinteren. Men aktiviteten varierte fra år til år. Etter hvert som etterspørselen etter is økte, ble det bygd en rekke kunstige isdammer nærmere fjorden. Vi finner mange av dem på dette O-kartet.

I dag er Bårsludtjernet demt noe opp og det er drikkevannskilde for deler av Røykens befolkning. Både Nærnes Vels Vannverk og det kommunale vannverket

tar drikkevann fra tjernet. Derfor er det ikke tillatt å bade der eller å forurense på annen måte.

Litt om enkelte steder

Gården Bårslud ligger på en høyde øst for Bårsludtjernet. Navnets betydning har vi nevnt foran. I de skriftlige kilder finner vi gården første gang nevnt på 1200-tallet. Alt fra gammel tid har gårdene vært det vi kaller benificert gods, d.v.s. at den var eiet av kirken eller kirkelige personer. I en oppgave fra ca. år 1400 heter det at gårdens jorder tilhører «Velo proventa» som var et eller annet alter i Oslo. Det var først omkring 1820 at brukeren på Bårslud ble selveier. I dag står gården stort sett ubebodd og husene forfaller. Etter det gamle våningshuset som ble reist i 1818, er bare grunnmuren tilbake. Av drengestua, som ble reist omtrent samtidig, er også bare

rester tilbake. Driftsbygningen fra 1877 er under riving, mens et stabbur fra ca. 1750 og et våningshus fra 1936 er intakte. På stabburstaket var det tidligere matklokke som ble brukt til å varsle arbeidsfolkene om at det var spisetid. Klokka hadde inskripsjonen «Adam Gabrielsen Baarsrud 1827». Klokka ble tatt ned i forbindelse med en restaurering av huset i 1880.

Teigen (uttales Teien) sørvest for Bårsludtjernet var en husmannsplass under Bårslud. Bårsludteigen er et annet navn på stedet, som grenser opp under den tidligere eiendommen Gislerud i sør. I Teigen ble den lafta husmannsstua som sto der revet omkring 1950 etter å ha stått ubebodd i lang tid. I dag er det bare grunnmuren etter huset samt noen epletrær som minner om tidligere tiders bosetting i den fine solhellinga. Men en 130 år gammel oppgave viser at det den

Bårslud gård
(gammelt fotografi)

Driftsbygning på Bårslud
under riving (Foto: Odd Arne
Svendsrud)

gang bodde en husmannsfamilie med to barn der. I tillegg hadde de en losjerende mann fra Eidsvoll i det vesle huset, og i fjøset hadde de ei ku og en sau.

Nordli lå i en østvendt helling nord for Bårsrudtjernet og var i sin tid husmannsplass under eiendommen Nærnes Søndre. I dag finnes bare grunnmuren etter husmannsstua, og husmannens jorder er tilgrodd med stor skog.

Gislerud var et selvstendig gårdsbruk på et tidlig tidspunkt. På slutten av 1300-tallet heter det at kirken var eier av en part i gården. Men i følge folketellingen fra året 1865 er gården kommet under Hotvet, og brukeren Johan Trondsen blir beskrevet som «husmann med jord». Beseiningen besto av kun ei ku og en gris.

Navnet Gislerud er en oppkalling etter det gammelnoriske mannsnavnet Gisli.

Gislerudbråten var opprinnelig en husmannsplass under eiendommen Gislerud. I året 1865 bodde det svenskfødte ekteparet Ole Andersen (41) og hustru Anne Svendsdatter (39) der som husmenn. De hadde barna August (13) og Marthine (2). Dette året hadde de sådd 1 tønne havre og satt 1 ½ tønne poteter, men husdyr hadde de ikke.

Gruva, Gruveveien og Lord Bamfords vei. I følge et gammelt sagn skal det være ei sølvåre i fjellgrunnen i Røyken. Dette sagnet var trolig kommet engelskmannen Charles Bamford for øre. Han var lord og gift med en nær slektning av dronning Victoria. I Nærnes kjøpte han eiendommene Nærnesstranda og Søndre Nærnes (1869), leide inn mannskaper og satte igang med å lete etter Nærnessølv. Men - la det være sagt med det samme: Sølvet ligger der fortsatt, hvis sagnet er sant.

Gruva er ett av minnene fra lordens eksperimenter. Restene finnes fortsatt litt sør-øst for Sokkadammen. I Bødalen finner vi også rester etter et slikt forsøk. En

ca. 80 meter lang gruvegang fører fra veikanten ned for samfunnshuset i Bødalen og ned til Bøbekken. Og i boligfeltet like vest for Nærnes skole har to veier fått navn etter lorden og hans virksomhet. Det er Gruveveien og Lord Bamfords vei.

Sokkajordet er i dag navnet på de sydligste jordene til eiendommen Nærnes Søndre. I forbindelse med et arveoppgjør i 1794 ble Sokka skilt ut fra hovedbølet. Det ble bygd våningshus som besto av kjøkken og stue, videre ble det bygd låve, lade og forhus, og den eldste av arvingene, Niels Jensen med hustru Kirsti Thoresdatter, bosatte seg der. Det var imidlertid en forutsetning at Sokka skulle gå tilbake til hovedbølet etter at Niels og kona var døde. Så sent som i 1840 vet vi at Kirsti bodde der som enke. Og på et kart fra 1826 er bebyggelsen avmerket. Men i dag har det ikke lyktes å finne bygningensrester i Sokka.

Nærnes Søndre. Opprinnelig har hele Nærnes vært en eiendom. Navnet Nærnes er avledet av det gamle mannsnavnet Neridr. Nedtegnelser fra slutten av 1300-tallet viser at deler av eiendommen har vært kirkegods i en eller annen form. Så sent som i 1723 var eiendommen ennå ikke delt. Men i en beskrivelse av skoggrensene i året 1739 heter det:

Søndre Nærnes i 1993. Det ruvende våningshuset er bygget i 1920. (Foto: Ole Sønju)

«Grenser mot øst til Kristianiafjorden, syd til Klemmetsrud, vest til Baarsrudvand, mot nord til Nersnes, nordre.» Som vi ser er Nærnes Nordre på dette tidspunkt skilt ut fra hovedbølet.

Det ble også i en årrekke drevet sagbruk og trelasthandel på eiendommen. Det nåværende Nopec-bygget er reist på den tidligere sagbrukstomta. Men det gamle sagbruket og et lagerbygg for trelast står der fortsatt.

Av gammelt lå bebyggelsen på Nærnes Søndre der hvor Breidablikk er i dag. Men i 1920 ble ny bebyggelse reist der den i dag ligger.

Schwartz-dammen, Nydammene, Sokkadammen og Bråtaløkkdammen er alle kunstig oppdemt for isdrift. Schwartz-

Den nordligste av Bråtaløkkdammen er anlagt av A. Karlsen og er fortsatt inntakt. Her med fin stål is senhøsten 1994. Så snart isen er sikker, vrirmler det av skøyteglade barn på dammen. (Foto: Ole Sønju)

dammen er den eldste av disse. Den ble bygget i 1867 av advokat J. Arbo Schwartz, og den har fått navn etter ham. Sokkadammen ble bygd av den engelske lorden Charles Bamford omkring 1870. Navnet har sammenheng med at den ligger ved jordet Sokka, og den får sitt vann

fra Sokkabekken. Nydammene ble bygd av iseksportør Thorvald Baarsrud ca. på 1890-tallet. Bråtaløkkdammen er bygd av A. Karlsen. Det var to av disse, men den ene er nesten gjenfylt de aller siste årene.

Vassdalen var en husmannsplass under Klemmetsrud. Den lå på en liten høyde ved sør-vestre ende av Bårsrudtjernet, bare et lite steinkast fra tjernskanten. Det er lenge siden denne plassen var bebodd, men etterkommerne etter de siste fastboende der oppe bor i dag i Nærnes. I følge gamle skoleprotokoller gikk barna i Vassdalen i skole på Bryn gård. Der var det skole i leide lokaler før skolen på Ølstad ble bygd i 1875. Det ble en lang skoleveg for Vassdal-barna. Og som rimelig kunne være hadde de mye fravær fra skolen. I følge protokollen skyldtes fraværet dels at de manglet støvler.

I dag finnes fortsatt ruiner etter grunnmur og pipe fra husmannsstua og noen snebærbusker fra prydhagen holder fortsatt stand mellom løvskogen.

Damstua lå ved dammen i nordenden av Bårsrudtjernet. Fra 1850-tallet og utover var Damstua et møtested for isskjærere og kjøpere. Johan Andreassen Damstua og kona var fastboende

der. Hun kokte kaffe som hun solgte til arbeiderne på isen, mens Johan spesialiserte seg på vedlikehold av issager og annen isredskap. Det ble etter hvert bygd mange hus nær dammen. På et fotografi fra 1904 ser vi ihvertfall fire bygninger.

I dag er ingen hus tilbake. Bare en

Nordenden av Bårstrudtjernet (Foto: Odd Arne Svendsrud)

Dette er restene av Damstua slik de tar seg ut en februardag i 1995. (Foto: Ole Sønju)

grunnmur av stein og noen pillarer kan sees. Men rester av vei og hagebeplantning finnes. Der er både eple-, plumme- og kirsebærtrær, og av prydbusker finnes snebær og syrin. Og helt nede i tjernskanten holder noen pepperrotplanter stand.

Smedløkka har det ikke lyktes å finne sikre opplysninger om. Men ifølge tradisjonen (og som også navnet tyder på) skal det ha bodd en smed der. Dette kan også synes naturlig fordi den eldgamle vegforbindelsen fra Ølstad-Klemmetsrud til

Bårstrud, Nærnes og Ramton gikk forbi Smedløkka.

Eikeleina er det største boligområde som er under utbygging i Røyken i dag. Ser vi på folketellingen fra 31/12 1865 finner vi at Simen Olsen og hustru Maren Aleksandersen bodde i Eikelejna under Bø gård. Han var 64 år, hun 67. Begge var født i Asker prestegjeld. De hadde ei ku og hadde sådd 1/16 tønne hvete og 1/8 tønne havre og hadde satt 3 tønner poteter dette året. Om Simen heter det at han var «Husfader, Lejlænding og Skogsmand». De hadde en «Inderst» (leieboer) i huset. Det var den 48-årige ugifte Maren Jensen. Hun var født i Røyken, og om hennes trosbekjennelse heter det at hun var mormon. Mormoner-samfunnet hadde noe utbredelse i Røyken på denne tid. På Auke (Taaje) bodde et mormonektepar med seks barn, og Johan Olsen Nordstranda som var født på Grav i 1805 var mormoner. Han utvandret forøvrig til Amerika noe etter 1860.

Labråten ble skilt ut fra Nærnes Nordre i 1848 og solgt til Henrik Andreassen. Med i handelen fulgte havnerett i skogen samt rett til å ta kvist til brensel. I 1904 overtok Petter Olsen, og i 1913 kjøpte den kjente fotografen Johan K.A. Foss eiendommen. Han døde i 1936 og svigerdatteren Margit Foss overtok. I følge boka «Norske Gardsbruk» fra 1948 hadde Labråten 50 dekar dyrket jord og 100 mål skog. Besetningen besto av 1 hest, 4 kuer, 2 ungdyr, 1 gris og 100 høns.

Den nåværende eier, Johan Granli fra Hurum, overtok i 1955.

OLE SØNJU

Gamle dampskipsbrygger – et prosjekt for bevaring

Oslofjorden er et nasjonalt satsingsområde med minner om en spesiell kystkultur. Røyken kommune ønsker å sikre disse kulturminnene for kommende generasjoner, og har her inngått et samarbeid med Røyken Historielag.

For å bevare minner om det nære forholdet mellom bygda og byen, vil man i første omgang rette oppmerksomheten mot bryggene hvor Christianiabåten («pappabåtene») la til. Vedlikeholdte brygger og informasjon om tidligere bruk vil bli en attraksjon langs Kyststien gjennom Asker, Røyken og Hurum.

Historien bak bryggene

Røykens nærhet til markedet i Christiania fikk betydning for hagebruk og småbruk langs Oslofjorden. Bær, frukt og egg ble fraktet med båt til torgs i byen.

Blant den økende bybefolkningen på 1800-tallet oppsto et behov for et liv utenfor byen. For de velsituerte skulle sømrene tilbringes ved fjorden. I bygdene omkring byen flyttet folk «mann av huse» og ut i bryggerhus. Hovedhuset ble leiet ut til byfolket.

Både frakten av landbruksvarer og «turismen» krevde gode anløpssteder for fjordbåtene. I Røyken ble det bygd en rekke brygger for varetransport til byen, og hvor Christiania-fruene kunne ta i mot sine ektefeller på lørdag og vinke farvel på søndag.

Interesse hos frivillige organisasjoner

På Killingholmen syd for Åros står en autentisk brygge med venteskur. Velet på øya ønsker å restaurere anlegget, og har i den anledning vært i kontakt med ordføreren.

Røyken Historielag har engasjert seg i kystkulturen og båtforbindelsen til Christiania. Laget har registrert navnene på båtene som trafikkerte vestsiden av Oslofjorden, samt eierinteressene bak båtene.

Planer for prosjektet

Kommunen tar sikte på å utarbeide en verneplan. Arbeidet skal starte i mai 1997, og første fase går ut på at Historielaget registrerer og beskriver tilstanden til bryggene. Videre skal Historielaget kartfeste bryggene, og tilstanden skal gis en bred fotografisk dokumentasjon.

Det innsamlede materialet skal danne grunnlaget for den verneplanen som Røyken kommune vil utarbeide. Man planlegger også å lage et hefte som skal ut til bibliotek og skoler, samt inngå i materialet om Kyststien. Kommunen har beregnet i underkant av 40.000 kr på prosjektet.

Christianiabåtene anløp ikke bare brygger i Røyken. Før de kom så langt, hadde de vært innom flere brygger i Asker. Det er derfor naturlig å la arbeidet foregå i nært samarbeid med Asker kommune og Asker Historielag.

BJØRN BRØNNER / TURID SANDVIK

Hernestangen – en stiftelse?

Gjennom mange år har Historielaget arbeidet på Hernestangen med sikte på å utvikle stedet til et bygdetun. Av arbeider som laget har vært involvert i både økonomisk og på dugnad, kan nevnes:

- Restaurering av våningshus
- Istandsettelse av «Salen»
- Oppsetting av laftehus
- Oppsetting av gammelt bryggerhus fra gården Gjellum

Styret har diskutert den videre utvikling, og har kommet til det resultat at det blir en for stor oppgave for laget å drive et slikt bygdetun alene. Med tanke på å danne en stiftelse til å ta seg av det videre arbeidet og den fremtidige drift, har vi kontaktet:

- Røyken kommune
- Røyken Bondelag
- Gjerdal og Grimsrud Vel
- Hyggen Vel

I møte den 29.mai 1996 ble det nedsatt et interimstyre med en representant fra hver av partene.

Brev til Røyken kommune av 21.juni ble behandlet i Formannskapet 27.august. Etter en positiv innstilling fra rådmann Notøy, hvor det imidlertid påpekes at saken bør utredes økonomisk før endelig beslutning vedtas, vedtok Formannskapet enstemmig:

«Røyken kommune er i utgangspunktet positiv til opprettelsen av en stiftelse for forvaltning og drift av Hernestangen som bygdetun. Interimstyret bes, i samarbeid med kommunens administrasjon, å utarbeide forslag til stiftelsesvedtekter.

Kommunen sier seg enig i de hovedprinsippene som er fremlagt for bygdetunet, med

utføring av kunstneriske og håndverksmessige formål, friluftsområde og gjenoppføring av gamle verneverdige bygninger. Stiftelsesvedtektene bør bygge på disse hovedprinsippene.

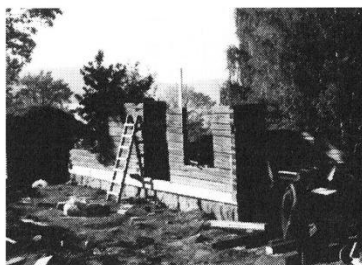
Interimstyret bes i det videre arbeid også vurdere om Hernestangen på noe sikt kan gis en rolle i regional sammenheng, med muligheter for statlig / fylkeskommunal støtte, og som mulig potensielle innen reiseliv.

Før Røyken kommune kan ta endelig stilling til opprettelsen av en stiftelse for drift av Hernestangen, må det foreligge en økonomisk kalkyle for drift og vedlikehold av området og oppføring / restaurering av bygninger på området, og herunder må det fremgå hvilke økonomiske bidrag dette vil innebære for Røyken kommune.»

Arbeidet med utredningen er i gang. Møter med eiendomssjefen og kommunens juridiske ekspertise er avholdt.

Inntil stiftelsen er et faktum arbeider Historielaget videre med fullførelsen av bryggerhuset fra Gjellum og annen etasje i «Salen».

CATO L. CHRISTOFFERSEN

Oppsetting av bryggerhus fra gården Gjellum. (Foto: Cato L. Christoffersen)

Åpner til sommeren:

Blåhella Kystsamling

Blåhella Kystsamling har som hovedformål å ta vare på historie og kultur i tilknytning til kystfiske i Oslofjorden. Samlingen disponerer et 50 kvadratmeter stort lokale i en naust tilhørende Frøydis og Jens Sundby på Sundby gård. Naustet ligger i strandkanten litt sør for Båttstø, og kyststien går bare noen meter fra naustveggen.

Målet er å åpne dørene for publikum allerede sommeren -97. Undertegnede representerer Røyken Historielag i arbeidet.

Noen data:

På nyåret -96 tok Frøydis og Jens Sundby kontakt med Historielaget med spørsmål om vi ville delta ved mulig etablering av

en Kystsamling på Blåhella. I lagets styremøte 18/1 -96 ble det besluttet at laget skulle stille opp i et første planleggingsmøte.

18/4 -96 ble det første møte om saken avviklet på Sundby gård. Disse deltok: Frøydis og Jens Sundby (eiere), Birger Andersen (Indre Oslofjorden Fiskarlag), Svein Hansen og Ole Sønju (Røyken Historielag).

25/4 -96 ble Båttstø og Høvik Vel orientert og anmodet om å delta i det videre arbeide. Kari og Knut Stendal representerer Velet.

Også Stian Kristiansen – ivrig lokalhistoriker (frakteskuter) – har sluttet seg til gruppa.

9/1 -97 var et 10 meter langt kart som

Naustet på Blåhella (Foto: Ole Sønju)

Ta vare på minnene!

Muntlige kilder er et verdifullt materiale som har mange utnyttelsesmuligheter. En hovedmålsetting med denne artikkelen er derfor å stimulere til økt interesse for denne kildetypen blant historieinteresserte i lokalsamfunnet. Håpet er at flere vil begynne å samle inn muntlige kilder og ta i bruk disse minnene i sitt formidlingsarbeid. Viktig i denne sammenheng er at Røyken kommune de siste tiårene har gjennomgått store endringer. Tradisjonell næringsvirksomhet er lagt ned og den lokale tilhørigheten har blitt svekket fordi stadig flere har sitt arbeid utenfor kommunegrensen. Kommunen

har dessuten fått mange innflyttere som trenger kunnskap om stedet de har flyttet til. Den eldste generasjonen i kommunens mange tettsteder sitter på sin side med verdifull kunnskap om kultur-, arbeids- og hverdagsliv som ikke må gå tapt!

I fremstillingen vil jeg først redegjøre for hva som ligger i begrepet muntlige kilder og gi en kort presentasjon av hvilke tradisjoner historie og andre kulturfag har for å samle inn minnemateriale. Det har i denne sammenheng vært naturlig å se nærmere på historiefagets innsamlingsstradisjoner, og som en forlengelse av dette har jeg sett på hvordan kildesituasjo-

Blåhella... forts fra foregående side
viser Røykens kystlinje mot Oslofjorden tilnærmet ferdig.

26/4 -97 har gruppa sammen med representanter fra Kulturkontoret planlagt fellestur til Østfold for å studere kystkultur/-historie der.

Båtbyggingsredskaper

Det er foreløpig skaffet til veie få gamle fiskeredskaper. Men på Sundby gård finnes mange håndredskaper fra seilskutebyggingens tid. En av Jens Sundbys forfedre eide Søndre Nærnes frem til 1869, og han skal ha drevet noe med båtbygging. Han hadde et meget stort utvalg av utstyr egnet til trebåtbygging. Dette tok han med til Sundby da han kjøpte gården samme året som han solgte eiendommen i Nærnes. Disse redskapene vil utgjøre en del av samlingen på Blåhella.

Kartet over kyststripa, som er nevnt foran, har Knut Stendal malt på solide kryssfinerplater. Det har en høyde på 1,2 meter, og med en lengde på 10 meter skal

det pryde hele den ene langveggen i samlingen. Stedsnavn, fiskeplasser m.v. er avmerket, og navnetradisjoner vil bli tilknyttet kartet.

Historisk billedmateriale med tilknytning til kystkulturen vil også høre med i samlingen. I tillegg er det meningen å avfotografere dagens «fiskeflåte» i Røyken. Det er ikke mange av disse båtene i drift i bygda vår i dag.

Naustet på Blåhella har en grunnflate på ca. 100 kvadratmeter. Underetasjen og halvparten av 1. etasje nyttes av lokale fiskere. Tilknytningen til kystfiskemiljøet er derfor tilstede. Og det er altså den gjenværende halvpart av 1. etasje som skal gi plass for «Blåhella Kystsamling». Dette rommet målet 5 x 10 meter. Kystsamlingen er i særlig grad tenkt som et tilbud til brukerne av kyststien.

Så får vi bare håpe at de mange brikkene i dette puslespillet etter hvert faller på plass slik at dørene kan åpnes for publikum sommeren -97.

OLE SØNJU

nen er for kommunen vår. I den neste delen skisserer jeg hvilke utnyttelsesmuligheter muntlige kilder gir i lokalhistorien. Her tar jeg blant annet utgangspunkt i egne erfaringer med minnemateriale som jeg har fått gjennom en hovedoppgave i historie om industristedet Slemmestad som jeg arbeider med. Jeg kommer også med forslag til hvordan innsamlinger kan organiseres.

I

Hva er muntlige kilder?

Kilder er det materialet, de spor vi har som kan brukes som kilde til kunnskap om fortida.¹

Eksempler på slikt materiale er diverse skriftlige kilder (f.eks. offentlige dokumenter), bilder og redskapsmateriale. En annen kildetype er de muntlige kildene. Hva slags kildemateriale vi har til rådighet vil blant annet avhenge av hvilken tidsperiode vi arbeider innenfor og hva slags emne som vi ønsker å belyse.

Selve begrepet *muntlige kilder* ble introdusert på 1970-tallet da interessen for minnemateriale var sterk. Denne interessen var nært knyttet til kulturhistorikeres ønske om å studere sosiale forhold. Man ville få frem menneskene i historien i større grad enn man hadde gjort tidligere og belyse de deler av folks hverdagsliv som ikke hadde etterlatt seg spor i form av skriftlig kildemateriale.

En vanlig definisjon av begrepet muntlige kilder omtaler disse som: «...folks egen fremstilling av sitt liv og sine omgivelser, altså folks minner, fortalt til andre eller nedskrevet egenhendig.» Definisjonen skriver seg fra sosialhistorikeren Dagfinn Slettan (1977). Utfra denne definisjonen er det altså tre elementer som karakteriserer de muntlige kildene. Fremstillingen skal være folks egen, den omfatter folks minner og den kan enten

være fortalt til andre eller nedskrevet av andre. (Det siste betyr at et minne kan være en skriftlig kilde. I min fremstilling har jeg imidlertid skilt mellom de muntlige og skriftlige kildene. Muntlige kilder betegner minnene, mens betegnelsen skriftlige kilder blir brukt om annet skriftlig materiale). Som med så mange andre begreper har det imidlertid ikke vært enighet om hvorvidt definisjonen er helt dekkende. Jeg har valgt å ikke bruke plass på denne debatten her, men vil bare kort nevne at stridighetene langt på vei har sin bakgrunn i de ulike fagenes erfaringer med bruk av denne formen for kildemateriale.²

Fagtradisjonene i Norge³

Bruken av muntlige kilder er mye eldre enn selve begrepet. Mennesker har alltid nyttiggjort seg av muntlig materiale som kilde til fortidige samfunnsforhold. Historikerne kom imidlertid til å skyve de muntlige kildene til side da dokumentmengdene økte i omfang på 1800-tallet. De skriftlige kildene fikk etterhvert en høy status, mens minnene ble tillagt mindre vekt. Et hederlig unntak var lokalhistorien hvor man alltid har vært opptatt av minnemateriale. Det var isteden andre fag enn historie som kom til å arbeide med de muntlige kildene. Mest kjente er her folkeminnesamlerne Landstad, Bugge og Asbjørnsen og Moe som samlet inn folkedikt. Etter hvert ble det på dette grunnlaget etablert universitetsfag (folkeminnevitenskap og etnologi) der man begynte å arbeide systematisk med å samle inn muntlige kilder og der folkeminnene også ble en kilde til studiet av andre deler av samfunnslivet.

Innenfor historiefaget begynte man først å samle inn muntlig kildemateriale på 1950-tallet. Foregangs mannen var professor Edvard Bull d.y. som var med på å starte Norsk Folkemuseums innsamling

av arbeiderminner. I denne samlingen finnes et par arbeiderminner fra Slemmestad. I 1974 startet Bull en lignende innsamling i Trøndelag som også inkluderte andre yrkesgrupper. På 1960-tallet gjennomførte Nasjonalforeningen for folkehelsen en innsamling som fikk navnet «I manns minne». Denne innsamlingen var utformet som en konkurranse der eldre mennesker ble oppfordret til å sende inn sine minner. I 1982 ble det startet en lignende innsamling som fikk navnet «I nær fortid».⁴

Kildesituasjonen for Røyken kommune

Norsk Lokalhistorisk Institutt har gitt ut et hefte som gir en god oversikt over muntlige kilder som er plassert i sentrale institusjoner. Heftet inneholder en skjematisk oversikt som viser i hvilke samlinger det finnes materiale for de enkelte kommunene i landet. I følge skemaet finnes det historisk minnemateriale fra Røyken hos Norsk etnologisk gransking og Norsk Folkeminnesamling. I tillegg finnes det minnemateriale fra kommunen i samlingen «I nær fortid» og «I manns minne» (det finnes også minnemateriale fra kommunen i arkiver som dekker områdene stedsnavn, målføre og seterlister).⁵ I mitt eget arbeid med Slemmestad har jeg blant annet lett i disse samlingene for å finne minner. Mitt letearbeid har i hovedsak vært konsentrert om å finne materiale knyttet til industrivirksomhetene i kommunen. Resultatet viser at det finnes lite minnemateriale fra kommunen på dette feltet. Det eneste jeg har funnet som har vært av interesse for mitt formål er to arbeiderminner fra Slemmestad i Arbeiderminnesamlingen (I skemaet fra NLI stod det ikke oppført at det fantes minner fra kommunen i denne minnesamlingen). En samling som nå finnes på Historisk institutt ved Universitetet i

Trondheim. Begge minnene er fra arbeidere som bare var innom Sementfabrikken og annen industrivirksomhet i kommunen i korte tidsperioder.

I arbeidet med å finne minner fra Slemmestad har jeg også vært i kontakt med Drammen Museum, Arbeiderbevegelsens arkiv i Oslo og Røyken Historielag. Heller ikke her finnes det minnemateriale fra industristedet. Cementmuseet på Slemmestad er den eneste institusjonen som har oppbevart slike minner. Museet har et video-opptak av et intervju med arbeiderne Ragnvald Johansen og Kingo Thoresen og et lydbåndopptak med den tidligere tekniske direktøren på Slemmestad, Hans Tischbein. Intervjuet var en del av en innsamling som ble foretatt av Røyken Folkeopplysningsråd på 1950-tallet.⁶ I tillegg har museet et håndskrevet manuskript av Ragnvald Johansen som ligger i bedriftsarkivet.⁷ Dette manuskriptet har blitt brukt av historikeren Hilde Ibsen i hennes avhandling om CPCs bedriftsvelferd.⁸

Hvis kildesituasjonen for Slemmestad er representativ for resten av kommunen ser det altså ut til at det finnes lite minnemateriale som dekker kommunens historie. Jeg må imidlertid understreke at jeg ikke har forutsetninger for å slå fast dette endelig. Det kan f.eks. tenkes at det finnes private samlinger i lokalsamfunnet som det kan være verdt å prøve å spore opp!

II

Hvorfor ta vare på minnene?

Det er flere grunner til at muntlige kilder er av stor verdi som kunnskapskilde til den nære historien. Her vil jeg blant annet ta utgangspunkt i egne erfaringer for å illustrere dette. Jeg arbeider med en hovedoppgave i historie om industristedet Slemmestad under og etter den annen ver-

denskrig. Utgangspunktet er en analyse av rekrutteringen til industrivirksomhetene på stedet. Fremstillingen er konsentrert omkring to hovedproblemområder. I den første delen analyserer jeg hvem som valgte industrien som levevei ut fra deres bosted, sosiale bakgrunn, tidligere arbeidserfaringer og alder. I oppgavens andre del søker jeg å forklare hvorfor man valgte industrien. Her står faktorene muligheter, interesser og mer verdimeslige forhold sentralt. Jeg er så heldig at jeg arbeider innenfor et tidsrom der jeg har hatt mulighet til å snakke med folk som har arbeidet i industrien på Slemmestad, og minnene utgjør et viktig kildemateriale i mitt arbeid.

Muntlige kilder kan gi kunnskap som ikke kan erverves på annen måte. De bidrar dermed til å belyse emneområder som bare kan dekkes delvis eller ikke i det hele tatt ved hjelp av det skriftlige kildematerialet. Tidligere har jeg vært inne på at minnematerialet særlig har et potensiale når det gjelder å belyse ulike deler av hverdagslivet. Boforhold og kosthold er eksempler på emneområder knyttet til hjemmesfæren der minnene vil være en viktig kilde.

For å belyse deler av arbeidslivet som eksempelvis arbeidsprosesser og arbeidsoppgaver vil også minnemateriale være en viktig kunnskapskilde.

I mitt eget arbeid har jeg blant annet vært opptatt av å belyse generasjonskontinuiteten og de sterke slektskapsbåndene mellom de som arbeidet i industrien på Slemmestad. I dette arbeidet har jeg vært helt avhengig av folks egne opplysninger i arbeidet med personallistene. Jeg er også opptatt av å belyse folks arbeidserfaringer fra tiden før de begynte i industrien. Dette er opplysninger som bare kan skaffes til veie gjennom folks minner.

Samtaler med folk kan også sette en på sporet av sammenhenger og problemstill-

inger som en ikke har tenkt på tidligere. Intervjuer og mer uformelle samtaler med flere arbeidere og funksjonærer som fortalte meg at de begynte å jobbe i industrien under krigen, gjorde eksempelvis at jeg ble mer interessert i dette tidsrommet. Var dette vekst- eller nedgangsperiode for sementindustrien? Gjennom samtalene har jeg dessuten fått en økt kunnskap om generasjoners ulike erfaringer med skolegang og arbeidsliv. Jeg har derfor valgt å ha et generasjonsperspektiv i oppgaven.

For meg har det vært givende å snakke med folk allerede i den første fasen av arbeidet. Dette har gjerne vært samtaler som har dekket mange emneområder. Etterhvert som oppgaven har blitt klarere utformet har samtalene blitt konsentrert om færre temaer. Samtalene har dermed vært et godt hjelpemiddel i den prosessen som har ledet frem mot valg av endelig perspektiv og hovedproblemområder.

Minner kan bidra til å illustrere forhold som allerede er belyst ved hjelp av annet kildemateriale. De kan dermed berike en framstilling ytterligere. Et eksempel fra eget arbeid her er at jeg har vært opptatt av å kartlegge alternative arbeidsoppgaver som folk fikk under krigen. Jeg har funnet endel skriftlig kildemateriale som belyser dette, men det har vært ekstra interessant å snakke med folk som hadde egne erfaringer med slikt arbeid.

I tillegg til disse momentene gir minnene oss en mulighet til å få et innsyn i folks opplevelse av sin egen fortid. De gir dermed mulighet til innlevelse. Man får også mulighet til å bli bedre kjent med det stedet en skriver om.

Muntlige kilder har et stort potensiale i formidlingssammenheng. Det er et glimrende materiale å bruke i skolesammenheng på alle alderstrinn. Ved å personifisere historien gir man barn og unge muligheter til innlevelse, og minnene er en

god innfallsport for å forstå historiske prosesser.

Lokalhistorien er et godt utgangspunkt for historieundervisningen. En undersøkelse av hvilket forhold elever mellom 11 og 13 år har til historie avdekket at barn i denne aldersgruppen har problemer med å forholde seg til tidsbegrepet og at de foretrekker den lokale historien. Sosialhistorien viste seg seg å vekke størst interesse fordi man her har mulighet til å møte enkeltpersonene i historien.⁹ Det som er spennende med lokalhistorien er at kildene er så mangfoldige. Billedmateriale, opplevelsesturer rundt i lokalmiljøet og eldre menneskers beretninger er eksempler i så måte.

En økt vektlegging av den lokal historien vil også være verdifull i den videregående skolen. Her kunne eksempelvis lokalhistorie være et valgfagstilbud der elevene fikk muligheten til å drive med aktivt kulturarbeid. Kulturminnevern og egen historieproduksjon er eksempler på aktiviteter som ville kunne utgjøre sentrale deler av dette valgfaget.

Det er ikke bare skolene som kan bidra til at barn og unge får muligheten til å leve seg inn i den nære historien. I «Fortellerstua» på Sagene bibliotek i Oslo har man arbeidet aktivt med å føre barn og eldre sammen til gjensidig glede. Her kommer eldre innom og forteller om sine opplevelser til interesserte tilhørere. Et viktig formål med dette prosjektet har vært å knytte bånd på tvers av generasjonene.¹⁰ Lignende opplegg kunne også tenkes å være aktuelle for bibliotekene i Røyken.

Innsamlingsstrategier

Som nevnt finnes det lite minnemateriale fra Røyken. Det er derfor behov for innsamlinger av muntlige kilder. Et vesentlig poeng i denne sammenheng er at alle kan bidra med sitt, enten på eget ini-

tiativ eller i samarbeid med andre. Her vil lokalsamfunnets ulike organisasjoner spille en viktig rolle. Skoler, historielag, bondelag, velforeninger og ikke minst kommunen kan fungere som pådrivere og igangsettere av innsamlingsaksjoner.

Hvordan bør man organisere slike innsamlinger? Vesentlig for valg av strategi er hva som er formålet med innsamlingen, dvs. hva slags kunnskap man er ute etter og hvordan man har tenkt å bruke denne. Overveielser vil særlig være knyttet til valg av intervjuobjekter, nedskrivningsteknikk og valg av samtaletype. Metodevalgene på disse feltene må i tillegg stå i et gagnlig forhold til hverandre. Det finnes flere håndbøker som gir en innføring i hvordan innsamlinger kan gjennomføres i praksis.¹¹ Boka *Muntlige kilder* gir blant annet tips om intervjueteknikk, hvilke kildekritiske vurderinger som må foretas når minnene skal brukes og hvordan man kan bearbeide materialet.

Alment kan det sies at planleggingsarbeidet i forkant er viktig for å få til en vellykket innsamling. Det finnes forøvrig ekspertise på dette feltet som sikkert vil kunne bidra med starthjelp. Gjennomføringer av prosjekter vil dessuten gi erfaringer som kan overføres til nye innsamlinger.

Dermed gjenstår det bare å oppfordre folk i kommunen til å gripe sjansen og dermed bidra til at verdifull kunnskap om lokalsamfunnet blir bevart for ettertiden!

MARIA SELVIK

Noter

¹Knut Kjeldstadli: *Fortida er ikke hva den engang var*, Oslo 1993, s. 35

²Asbjørn Klepp: *Initierte kilder og «Muntlige kilder»*, i *Norveg* bind 31 1988, s. 7-16

³Dagfinn Sletten: *Muntlig historie - en mangesidig virksomhet*, i *Muntlige kilder*, Bjarne Hodne, Knut Kjeldstadli og Goran Rosander (red.), Oslo 1981, s. 22-33

⁴Nytt innsamlingsprosjekt! Det planlegges i disse dager er ny minne-innsamling av samme type

Den norske kulturminnedagen 1996

Røykens bidrag

Søndag 15. september ble den europeiske kulturminnedag markert i Norge for fjerde gang, men for Røykens vedkommende for første gang. I 1985 tok Europarådets kulturminnevernkomité initiativet til en felles europeisk kulturminnedag, og Kulturdepartementet og Miljødepartementet fulgte opp idéen, og dagen ble første gang markert i Norge i 1993. Dagen markeres nå i hele Europa hvert år i september. I 1996 ble dagen

bestemt til søndag 15. september. Danmark og Norge hadde valgt det samme tema i år, «Troens hus og dødens hager».

Oppfordringen gikk til menighetsrådet, og i Røyken kirke ble det denne søndag holdt en gudstjeneste etter «Danmarks og Norges kirkerituelle av 1685».

Sokneprest Trond Hylland ba Røyken Historielag om bistand til en utstilling av gammelt kirkeutstyr fra Røyken, og et par av lagets medlemmer «saumfor» kirke-loftet etter utrangerte gjenstander fra kirken, og de fant en del av interesse.

Den samme søndag arrangerte historielaget den tradisjonelle «Oldtidsmarsjen fjord i mellom», og den ble dermed et bidrag til kulturminnedagen.

Utstillingen ble satt opp i Menighetshuset og besto av gjenstander fra kirken, ting utlånt fra museer og private og av ting funnet på kirkeloftet.

Ustilte gjenstander:

Frederik II-bibel fra år 1589, tilhører kirken

sølv alterkalk fra år 1764, tilhører kirken
sølv oblateske fra år 1718, tilhører kirken
tinn dåpskanne fra år 1725, tilhører kirken

sølvplett dåpskanne fra år 1866, tilhører kirken

gammel tekstbok, tilhører kirken

2 gamle lysestaker i tre, tilhører kirken
messing døpefat, ant. fra ca. år 1600,
utlånt fra Kunstindustrimuseet

sølvbeslått almissetavle fra ca. år 1730,
utlånt fra Folkemuseet, Bygdøy

røkelseskår i jern fra ca. år 1300, utlånt fra Drammen museum

som «I manns minne» og «I nær fortid». Jeg har ikke oversikt over hvem som står som arrangør av denne innsamlingen og hvordan den konkret er lagt opp. En slik innsamling burde man imidlertid oppfordre alle eldre i kommunen til å delta i.

⁵Norsk Lokalhistorisk Institutt: *Minne og tradisjon. Muntlig kildestoff i sentrale institusjoner*, 3. utgave Oslo 1992. Dette heftet kan man få kjøpt ved å henvende seg direkte til instituttet. Det er også til salgs i bokhandelen Akademika på Blindern.

⁶Lydbåndopptaket er gjengitt i Røyken Historielags Årbok 1994

⁷Christiania Portland Cementfabriks arkiv A/S 1892-1968, romertall 8 Personale Velferdstiltak, boks 75, Håndskrevet manus av Ragnvald Johansen, 18. mars 1966

⁸Hilde Ibsen: *Mellom profitt og moral. Bedriftsveifert ved A/S Freia Sjokoladefabrikk, J.L. Tiedemanns Tobaksfabrik og Christiania Portland Cementfabrik A/S 1910 - 1970*, Oslo 1996

⁹Jan Bjarne Boe og Kolbjørn Hauge: *Barn og historie*, Oslo 1984, s. 124-138

¹⁰Terje Wiig: *Mimring med mening*, i *Aftenposten*, 31. 8. 96, s. 14

¹¹Bjarne Hodne, Knut Kjeldstadli og Goran Rosander: *Muntlige kilder. Om bruk av intervjuer i etnologi, folkeminnevitenskap og historie*, Oslo 1981. Dette er en praktisk og lettles innføringsbok i hvordan man kan samle inn muntlige kilder. - Landslaget for lokalhistorie i skolen: *Fotefar*, nr. 1 1984 Muntlige kilder og intervjueteknikk. Jeg har ikke fått tak i dette heftet, men tror det kan gi nyttige tips til innsamlingsarbeid i skolesammenheng.

dørblad fra likkapell fra ca. år 1700, utlånt fra Drammen museum
 utskåret gallerifylling i eik, alder ukjent, utlånt fra Drammen museum
 stor jernnøkkel og dørbeslag, alder ukjent, utlånt fra Drammen museum
 kirkebøsse i tre, (fra ca. år 1700?), utlånt fra Trond Kjekstad
 håndskrevet bibel fra ca. år 1200, utlånt fra privat eier
 Kingos salmebok, utlånt fra privat eier
 Johan Arendts bok «Den Sande Kristendom», utlånt fra privat eier

Gjenstander hentet ned fra kirkeloftet:

gammel støpejerns parafinlysekrone, (ca. år 1850/60?)
 dekorert bokstøtte i tre, (alterbøker / koralbøker?), ukjent alder
 3 store gravkors i tre, (navn og årstall fra 1850 - 70)
 3 gamle gravskjold i jernblikk, (alder ukjent)
 gammel tjærepos, (nyttet ved tjæring av kirketårnet i eldre tid)
 «jernskodd» trespade, (kirketjeners arbeidsredskap?)

Kirken var nærmest fullsatt under høymessen denne søndag, 95 personer deltok i «Oldtidsmarsjen», og utstillingen ble besøkt av mer enn 150.

Vakkert høstvær gjorde sitt til at det ble en meget vellykket kulturminnedag.

ODD H. SANDLUND

*Døpefatet i messing skjenket Røyken kirke i 1688 av sogneprest Peder Hansen Kielbech, prest i Røyken fra 1679 til 1701. Fatet ble i 1885 av kommunestyret overlatt Kunstindustrimuseet i Oslo.
 (Foto: Tore Moe)*

Sokneprest Trond Hylland og Odd Sandlund betrakter Fredrik II-bibelen fra 1589. Iflg. påtegning i boken er den «— gitt til Røgen kirke og skole av Mette Sophie, salig Niels Særshovs efterleverske» i 1735. Hun var således enke etter Niels og bodde på Bragernes. Forbindelsen til Røyken kjennes ikke. (Foto: Tore Moe)

Driftige damer - et møte med Arrangementskomiteen

Enhver som har vært på møte eller utstilling i regi av Historielaget er blitt slått av den lune og trivelige atmosfæren man blir møtt med på Kornmagasinet - det pent pyntede lokalet, den duftende kaffen som dukker opp akkurat når kaffetørsten har meldt seg. Da laget hadde sin årlige dugnadsfest for aktive medlemmer på nyåret, gjentok dette seg, selvsagt, og som redaktør av Bygdemagasinet bestemte jeg meg straks for at nå! Nå skulle damene frem i lyset... Hvoretter jeg avtalte med Solveig Ingebregtsen at hun skulle tromme sammen gjengen og vi skulle møtes til formiddagskaffe på Rortunet to uker etterpå.

Dagen opprant, og tre av damene hadde greid å rydde seg en fristund for å bli intervjuet. Som relativt fersk innflytter var jeg spent på å få vite om disse aktive medlemmene av laget var ekte røykenbøringer, eller bare innvandrere som meg selv! Og her var det faktisk halvt om halvt. For å begynne med Solveig Ingebregtsen, en meget aktiv pensjonist og leder av komitéen, så er hun tredje generasjons røykenbøring, født og oppvokst på Slemmestad, og en fantastisk kilde når det gjelder kunnskap om industrisamfunnet på Slemmestad den siste mannsalderen. Ja, når Solveig begynner å fortelle, da tar den ene historien den andre, og vi kunne helt sikkert sittet der resten av dagen!

Solveig sitter i arrangementskomiteen på tredje året, den som har holdt på lengst (seks år ble de enige om) er Gerd Fosnes, også hun ekte røykenbøring, født og oppvokst i bygda. Jorun Hov som har vært med i komitéen i ett år er innflytter, men kan skilte med 20 års botid bak seg på

Slemmestad. Av oppvekst er hun imidlertid meråkerbygg. Til slutt har vi Ragnhild von Krohg, også hun opprinnelig utenbygds fra (fra Ringerike), med to års fartstid i komitéen. Jorun og jeg er skjønt enige om at historielaget har mye å gi en innflytter som søker røtter og tilhørighet i bygda.

- Hvilke oppgaver er det så som faller på arrangementskomiteen? - Vel, gjennom året er det en rekke større og mindre arrangementer som krever praktisk innsats. Julemøtet er et av de største. Dessuten har vi kulturdagene, dugnadsfesten, oldtidsmarsjen, Slemmestadmess, samt flere mindre medlemsmøter. Og det er ikke bare snakk om å pynte lokalet, koke kaffe, steike vaffer, og rydde og vaske opp etterpå! Ved enkelte større arrangementer som julemøtet skal det også skaffes en del penger for å dekke noe av utgiftene til kaffeservering, gløgg og pepperkaker. Så Solveig har mer enn en gang gått runden på Rortunet for å «tigge» gaver til utlodning på Kornmagasinet.

- Hvordan er Kornmagasinet utstyrt, er dere fornøyd med det? - Jo, her er både ny oppvaskmaskin og kaffetrakter, det er kjøpt inn nytt bestikk og nye glass. Så kjøkkenet er bra utstyrt. Kornmagasinet leies jo også ut som selskapslokale, og dette gir visse inntekter. Det som står på ønskelista nå, er nye og litt tynnere kaffekopper. Det er også altfor få kopper når det er stort oppmøte, så på siste julemøte måtte folk drikke av fløtemugger og det som var! Så det var flott at Randi Sandlund tok et initiativ på dugnadsfesten for å lage basar til inntekt for nye kopper.

- Hvordan er egentlig arbeidsdelingen i

historielaget, våger jeg meg fram på med et kritisk spørsmål. Er det slik at kvinnfolka koker kaffe mens mannfolka restaurerer gamle hus og tar seg av selve Historien? Kommer kvinnekulturen godt nok fram i laget, eller er det mannskulturen som står i fokus?

– Nei, damene vil ikke være med på at fokuseringen er skjev. En del av arbeidet i laget gjelder bygdemuseet, og gjenstandene her avspeiler jo både på manns- og kvinnekultur. På kulturdagene har Historielaget samarbeidet med Røyken Husflidslag, og utstillingene har vært varierte, f.eks. hadde man for noen år siden en utstilling av gamle klær. (Årets utstilling går forøvrig på barne- og kultur - det er gamle leker som skal vises fram.) I forbindelse med frigjøringsjubileet hadde bondekvinnelaget en utstilling av krisemat. Og på et av medlemsmøtene har det handlet om bunader, her var det Gerds datter Heidi som kåserte. Så eksemplene er mange på at kvinnehistorien har vært hentet fram i lyset. (Heidi er forøvrig i gang med å forsøke å sette sammen en gammel drakt fra Røyken.)

Solveig vil for sin del også bemerke at hun har deltatt i den registreringen av kulturminner som har vært foretatt på Slemmestad, som et samarbeid mellom historielaget og Røyken kommune.

Et annet morsomt arrangement der kvinner i laget bidro, var en sommeravslutning for helse- og sosialfag fra Røyken videregående skole for to år siden. Historielaget fikk en forespørsel om å kåsere over det å være ung under krigen.

Her deltok bl.a. Solveig Ingebregtsen og Randi Sandlund, og det ble et svært vellykket arrangement med lydhørt publikum.

Men når vi nå først er inne på kvinnehistorie, blir Solveig ivrig. For hun kunne gjerne tenkt seg å få belyst framveksten av lønnsarbeid for kvinner i Slemmestadsamfunnet. Fra begynnelsen av 50-åra ble det opprettet husmorvikarer i regi av fabrikkene, det kom vaskeri og man ansatte rengjøringshjelpere, - alt dette arbeid som sysselsatte kvinner.

Mitt siste spørsmål gjelder aktivitetsnivået i laget. - Røyken Historielag har jo et rekordartet antall medlemmer, men forholdsvis få av disse er aktive? Hva kan gjøres for å trekke folk mer med? Heller ikke her vil damene godta problemstillingen. - Historielaget er heldig stilt i forhold til mange andre lag og foreninger som sliter med å få folk på møter og til å ta på seg verv. Vi har tross alt jevnt 30-35 stykker som kommer på medlemsmøter. Medlemmene er ikke nødvendigvis interessert i å delta aktivt,

men de vil gjerne betale kontingenten og dermed støtte laget økonomisk. Mange passive medlemmer er jo tross alt penger i kassa for laget. De synes kanskje det er greit å få bladet og årboka og følge med i det som skjer, og de liker å gå på en utstilling en gang i blant. Og det må vi være fornøyd med, folk lever stressede og hektiske liv!

Og dermed er kaffepausen vår over, - vi knipser bilder utenfor sentret før Gerd må haste avgårde på jobben. Jeg forlater mine

Fra venstre: Gerd Fossnes, Solveig Ingebregtsen, Jorun Hov
(Foto: Turid Sandvik)

«Larsen-rifle» i Røyken Historielags samlinger

På Røyken Historielags stand på Røykenmessen i november 1996 lå bl.a. et gammelt gevær i en monter, og flere av de besøkende ville gjerne vite litt om geværet og mesteren for dette.

Geværet er registrert i historielagets samlinger under nr. 433: Gevær, Patent, Larsen. I skrivende stund kan verken dato for innlevering eller giverens navn finnes, muligens ble geværet gitt samtidig med innvielsen av Kornmagasinet og åpningen av samlingene i juni 1987.

Geværet er en grovkalibret tennstempelrifle, bygget i Belgia etter en Hans Larsen-modell. På riflens løp, like bak sikket, kan disse bokstaver tydes: LAR LIÈGE og på løpets venstre side PATENT og på

løpets høyre side ST L. På låskassen, under hevarmen, nummeret 10627. Riflen har stillbart sikte og korn av messing. Kolben er av bjørk, har kinntrø, og halsen er formet som en pistolkolbe. Riflen har forskjefte med renne og tre fester for pussestokk. En avbruttet rest av pussestokken sitter igjen i bakre feste. Alt treverk er i dårlig forfatning, og det er mye gravrust på alt av metall. (Dårlig lagring i okkupasjonsårene?) Riflens totale lengde er 118 cm, og pipen målt fra låskassen er 67,5 cm. Den har riflet løp og kaliber 13 mm.

Det er en «bakladningsrifle». Geværet åpnes og lukkes ved å svinge opp og tilbake en arm på låskassens høyre side. Denne armen bevirker at sluttstykket med tennstemplett svinger på skrå ned i låskassen (fallblokkmekanisme), en patron kan legges i, og når hevarmen føres frem, lukkes låskassen og samtidig er hanen spent.

Bokstavene tyder på at riflen er bygget i Liège i Belgia, og de kan leses slik: Larsen, Liège, Patent, Staal.

Hans Larsen, oppfinner og skarpskytter

Men hvem var denne «børsemaker Hans Larsen»? Han var bondesønn fra Blaker, født i 1823. Interessen hans lå ikke for bondeyrket, det mekaniske fristet mere. Han kom i lære som våpensmed i Christiania, og allerede omkring 1845 startet han sitt eget verksted i Drammen. Dette var tiden for munnladningsgeværene, men han eksperimenterte også med bakladningsgeværer, og kan vel reg-

nye bekjentskaper rent opplivet over pratet med så dyktige og engasjerte damer. Og skulle det bli noen ledige plasser i arrangementskomiteén, vil jeg virkelig oppfordre folk til å bli med, for det ser også ut som om denne jengen har det ordentlig morsomt sammen.

PS:

Noen uker etter at dette intervjuet ble foretatt, ser jeg fra styreforret at det er kjøpt inn kaffekopper i stråmønster til 70 personer i Kornmagasinet. Så takk til Randi Sandlund som lanserte idéen, og til Solveig Ingebregtsen som straks gikk i gang med å organisere en utlodning! Den var tydeligvis vellykket.

TURID SANDVIK

Børsemaker Hans Larsen med medaljen
«Litteris et Artibus»

nes som en av konstruktørene for tennstempelmekanismen.

I 1877 etablerte Hans Larsen en underavdeling i Liège i Belgia, og håpet vel med dette å få innpass i et større våpenmarked.

Men Hans Larsen er ikke bare kjent som en fremragende våpensmed, han ble også en av datidens beste norske skyttere. Han fikk ikke bare en rekke utmerkelser for sine gode våpen, men vant også en rekke trofeer på skytebanen.

I 1860 var han en av stifterne av skytterlaget «Riflen» i Drammen, og samme året deltok han sammen med andre skyttere fra dette laget i «Den første almindelige

Skytterfest i Christiania», og med meget gode resultater. Året etter, ved den store skytterfesten på Lindøen, ble han landets beste skytter som vinner av stevnet. Disse skytterfester fikk omsider navnet «Landsskytterstevne» og den beste skytteren ble «skytterkonge».

Men den største bragden oppnådde nok Hans Larsen ved et hurtigskytterstevne i Wien i 1868, og her var keiser Frans Josef av Østerrike-Ungarn tilskuer. Det fortelles at keiseren ble så begeistret for nordmannens skyteferdighet og av hans gevær at han tilbød ham riflens vekt i gull om han ville overlate ham den.

Hans Larsen avslo tilbudet, likeså stillingen som leder for en våpenfabrikk i Østerrike. Men han sa seg villig til en demonstrasjon av riflens sine for Krigsministeriet der.

Også den svensk-norske konge, Carl XV, lot seg imponere. Samme året ble Hans Larsen tildelt gullmedaljen «Litteris et Artibus» - (belønning for vitenskapsmenn og kunstnere) - og en slipsnål besatt med briljanter.

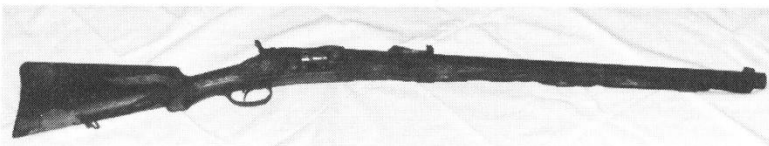
Hans Larsen døde i 1907.

ODD H. SANDLUND

Kilder:

Særtrykk til Drammens museums årbok 1973.

Drammens Tidende & Buskeruds Blads julenr. 1968

Tennistempelfriffl i Røyken Historielags samlinger (Foto: Ole Sønju)

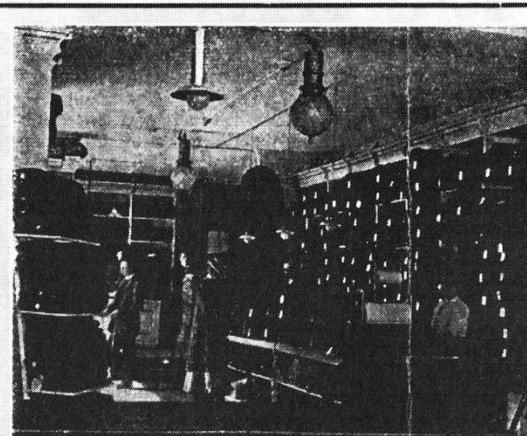
Røkens Klædesfabrik

Fra en av våre lesere, Erik Hagfors i Oslo, har vi fått tilsendt hyggelig brev og en annonse fra Røken Klædesfabrik, sakset fra boken *Ciceronen 1924 - 1925. En veileder for publikum*. Annonsen reklamerer for «norske Sportsstoffer» som er å få kjøpt i fabrikkens forretningslokale i Kristiania.

Erik Hagfors forteller at han har prøvd å finne huset, Kongensgate 27, hvor forretningen hadde lokale, men at dette var revet og erstattet av Steen og Strøms magasin.

Folk i Røyken kan fortelle at fabrikkens i Åros eksisterte fram til 30-åra, og at den ble kalt «fillettulten» fordi man kunne levere filler der. Røkens Klædesfabrik er tidligere omtalt i Bygdemagasinet nr. 17/90

RED.

Forretningslokalet i Kristiania.

Kjøp norske Sportsstoffer!

Til Fabrikpriser.

Drestøier, Slitestoffer, Dragtstoffer, Kaapestoffer, Værkener, Uldtæpper, Plaids, Schawls etc. i nye Mønstre. Boy i alle Farver. Rester til ekstra godtkjøp. Tricotage, Uld og Bomuld i gode Kvaliteter og billige Priser.

Vi betaler høieste Pris for Uld og Uldfiller mot Varebytte. Hentes ved Telefon 37756.

R Ø K E N K L Æ D E S F A B R I K

Merk: Kongensgt. 27 - Kristiania

Svar på premiekonkurransen i nr 32

Redaksjonen håpet på mange svar denne gangen, og vi takker for hyggelige brev fra Magne Bekkelund, Odd H. Sandlund, Solveig M. Larsen (helt fra Rabbalshede i Sverige!), Siv Leren, Bjarne Dagsleth, Torbjørn Skogen, Wenche Curle og Erik Hagfors. Den heldige vinner (ved loddtrekning) denne gangen var Bjarne Dagsleth, som får en bokpremie i posten.

Blant innsenderne er det tre ulike navn som går igjen på den gjenstanden vi viste på fotografiet, noe som tyder på lokale variasjoner: Wenche Curle sier at det heter «vass-sele» der hun kommer fra (Sogn), det samme sier Magne Bekkelund at det het på Hadeland. Siv Leren forteller at det i Trøndelag heter «bøtre» (bæretre). Resten av innsenderne bruker navnet «åk» eller «vassåk». Det er tydelig at den eldre generasjon har mange minner om åket. Wenche Curle skriver:

«I gamle dager ble denne brukt til å bære vann. Man hengte ganske enkelt en bøtte i hver krok. Jeg mener å huske fra egen barndom og sommerferier hos min mormor, at samme redskap også ble brukt til å frakte poteter fra åkeren. Vass-selen var en ypperlig oppfinnelse, tenk for en besparelse for armene. Kanskje den burde tilbake i produksjon?»

Magne Bekkelund skriver at vass-selen gir ham gode, men aller mest dårlige minner fra barndommen:

«Da jeg vokste opp på småbruket på Hadeland i de harde trettiårene og årene under krigen hadde jeg «pliktarbeide» de dagene jeg ikke var på skolen. Vi gikk på skolen bare annenhver dag i de første skoleårene, og «fridagen» hadde jeg pliktarbeide for min gamle bestemor. Slikt arbeide besto bl.a. i å bære inn ved og vann. Jeg hatet slikt arbeide og når jeg nå får se vassæla går tankene tilbake til barndomsårene. (...) På bruket hjemme hadde vi to brønner. En djup en hvor jeg måtte bruke en egen stang for å heise opp vannet, og en grunn en hvor jeg om vinteren måtte hakke høl på isen for å få opp vann. Men jeg fikk god teknikk med å bruke vassælan, og siden jeg som nevnt hatet pliktarbeidet gikk arbeidet unna på rekordtid. Vedhogging hørte også med til mine arbeidsplikter. Et tungt arbeide som en fikk både matlyst og muskler av. Nå på mine eldre dager kan jeg ikke unngå å la tankene fare tilbake til «de gode gamle dager» når jeg står opp om morgenen og kan gå på oppvarmet bad og ganske enkelt skru på en kran og få både varmt og kaldt vann uten å bruke vassæla. Hvilken luksus! Godt nyttår til magasinet lesere, og siden det er vinter kan dere jo få tak i en vassæla og gå i djup snø til nærmeste brønn for å heise opp et par bøtter. God fornøyelse!»

RED

Premiekonkurransen nr 33

Det er Odd H. Sandlund som har laget premiekonkurransen denne gangen, og han spør: Hvilken gjenstand er dette? Hvor har den opprinnelig vært benyttet? Hvor befinner gjenstanden seg nå?

Ja, da er det bare å legge hodet i bløt! Svarene må være hos redaksjonen ved utgangen av september 1997, og adressen finner dere på s.1.

RED

Røyken Historielag Styret 1997/98

Først nevnes verv så navn, adresse og telefonnummer:

Leder: Bjørn Fossnes, Ølstadveien 2, 3440

Røyken, tlf. 31 28 59 08.

Nestleder: Ragnar Rørvik, Mastedalen 2, 3442

Hyggen, tlf. 31 28 56 53.

Kasserer: Arne Trulsvik, Bergertoppen 4, 3470

Slemmestad, tlf. 31 28 11 84.

Sekretær: Anne-Berit Bauer, Odalsveien 14,

3470 Slemmestad 31 28 10 62.

Styremedlem: Bjørn Ølstad, Brubakkveien 5,

3440 Røyken,

tlf. 31 28 39 65.

Varamedlem: Dagfinn Ingebretsen, Dambo,

3470 Slemmestad,

tlf. 31 28 25 73.

Varamedlem: Svein E. Hansen, Lønneveien 15,

3472 Bodalen,

tlf. 31 28 10 63.

Varamedlem: Odd Sandlund, Grimsrudveien

118, 3442 Hyggen,

tlf. 31 28 97 73

Årsberetning Røyken Historielag 1996/1997

Tillitsverv:

Følgende medlemmer har hatt styreverv eller deltatt i forskjellige komiteer i løpet av året:

Styret:

Cato L. Christoffersen	- Formann
Bjørn Fossnes	- Nestformann
Anne-Berit Bauer	- Sekretær
Arne Trulsvik	- Kasserer
Knut Skjeggstad	- Styremedlem
Dagfinn Ingebretsen	- Varamedlem
Svein E. Hansen	- Varamedlem
Odd Sandlund	- Varamedlem

Arrangementskomiteen:

Solveig Ingebretsen	- Leder
Gerd Fossnes	

Bjørn Fossnes
Bernt Bærem Svendsen
Ragnar Ølstad
Ragnild von Krogh
Hanne Lindgjærde
Iorun Hov

Bygdemagasinet:

Turid Sandvik - Redaktør
Svein E. Hansen
Jan Lien

Museumskomiteen:

Dagfinn Ingebretsen - Leder
Bjørn E. Hansen
Olaf Skryseth
Frøydis Christoffersen
Sverre Hella
Jørn Jensen
Hans Graff
Torleif Remme
Jan Ove Bjørk
Kjell Kjos
Asbjørn Westermann

Revisor:

Tom Sletner
Thor A. Johansen

Valgkomiteen:

Ole Sønju
Terje Martinsen
Harald Melvold

Medlemmer:

Laget har nå ved årsmøtet 543 medlemmer mot 529 ved forrige årsmøte.

Styremøter/Medlemsmøter:

Det har vært avholdt 8 styremøter og 2 medlemsmøter.

Torstein Arisholm fra Riksantikvaren foredro om «Kystkultur og Fartøyvern» den 31 oktober. På julemøtet 12 desember viste Johan Bruun (kjent fra Dagbladet) lysbilder og kåserte om livet på Hardangervidda.

Aktiviteter:

- Bygdemagasinet har utkommet med to nr. i 1996.
- Årbok 96 ble sendt ut til medlemmene i november. Boken er meget godt mottatt, noe et godt salg til ikke-medlemmer vitner om.
- Laget hadde også i 1996 egen stand på «Røykenmessa». God kontakt med publikum.
- Under «Hagens dag» på Foss Hagesenter 8

sept. representerte Bjørn Brønner laget ved å lede markvandring til Bygdeborgen. Agnes og Asbjørn Westermann solgte lagets skrifter.

- Bjørn Brønner ledet også en markvandring i Kjekstadmarka 16 juni. Flott vær, men noe laber oppslutning.
- Oldtidsmarsjen ble avholdt for 9. gang den 15 september. Denne gangen sto vi sentidssom arrangør av Norgesmarsjen til inntekt for kreftslaget.
- Under kulturuka 96 holdt vi åpent hus på Kornmagasinet.
- I juni og juli var Kornmagasinet åpent for publikum hver torsdag fra kl. 18.00-20.00. Styret anbefaler at dette forsøkes også i 1997.

Bygdesamlingen:

Vi har i 1996 mottatt mange gjenstander. Spesielt etter dødsboet på Liverud ble det anført mange interessante ting. Lysekrone fra Røyken Kirke er også verdt å nevne.

Kornmagasinet.

- Det er innkjøpt ny oppvaskmaskin til kjøkkenet. Pris. ca. kr.21.000,-
- Gulv i salen er slipt og lakkert på nytt. Pris ca. kr.10.000,-
- Hvite damaskudker er innkjøpt for utleie til interesserte leietakere.
- Gang foran salen og toalettene samt trapp til 2 etg. et malt opp. Det samme gjelder vegger i gang foran salen og kjøkkenet.
- Det gamle orgelet fra Aros Kirke er overhålt og satt i stand av Sverre Hella. Organist Egil Eriksen fra Drammen innviet dette på julemøtet. Maling av Kommagasinet utvendig og reparasjoner av tak var planlagt men kom ikke til utførelse. Må tas i 1997.

Hernestangen

Arbeidet med Bryggerhuset har ligget i dvale. Røyken Rotary la sten på taket under dugnad i juni.

Det er avtalt med Petter Baardsrud at hans bryggerhus leveres tilbake. Dette skjer våren 1997. Vi har behov for plassen som blir frigjort i låven til lagringsplass.

Kystkultursenter.

Jens Sundby har invitert laget til å være med i planlegging av «Kystkultursenter» i Blåhella. Ole Sønju deltar fra vår side.

Kulturminneåret.

1997 er utpekt som Kulturminneår. Historielaget er invitert til å være med som en pådriver for feiringen i Røyken. Oldtidsmarsjen 1997 som forøvrig er jubileumsmarsj (10de gang) vil bli forsøkt preget av Kulturminneåret.

Utleie Kornmagasinet

Kornmagasinet er populært som festlokale. Pågangen av interesserte er stor. Huset leies dessuten ut til fast leietagere som følger:

- Hraukvin Rotary - hver mandag
- Lions Club Bjerkås -4. de onsdag i hver måned.
- Forening mot Stoffmisbruk
- Taxiforeningen

STYRET

REGNSKAP FOR RØYKEN HISTORIELAG - 1996			
Balanse:	kr	1 996,00	kr 1 995,00
Kasse	kr	2 037,00	kr 2 740,50
Bank	kr	40 981,97	kr 47 951,56
Postgiro	kr	42 648,34	kr 28 040,64
Røykenboka	kr	-	kr 6 400,00
Årbok 93	kr	-	kr 8 293,00
Oldtidsmerker	kr	-	kr 4 974,00
Utestående fordringer	kr	8 650,00	kr -
SUM EIENDELER	kr	94 317,31	kr 98 389,70
Egenkapital Historielaget	kr	51 517,31	kr 55 599,70
Fondsavsetning ny bygdebok	kr	42 800,00	kr 42 800,00
Sum egenkapital og gjeld	kr	94 317,31	kr 98 389,70
Røyken Historielag			
Arne Trulsvik			
Kasserer			
Regnskapet revidert og funnet i orden	Røyken den:		
Thor A. Johansen	10.12.1996		
Thor A. Johansen Revisor	Tom Sletner Revisor		

RØYKEN HISTORIELAG - 1996			
	Regnskap 1996	Budsjett 1996	Regnskap 1996
Inntekter:			
Kontingenter	kr 44 273,75	kr 50 000,00	kr 57 450,00
Bidrag Røyken kommune	kr 15 000,00	kr 20 000,00	kr 15 000,00
Salg Røykenboka	kr 14 540,00	kr 3 000,00	kr -
Salg tur håndbok og Marka og krigen	kr 280,00	kr 350,00	kr 850,00
Salg Arbøker	kr 15 190,50	kr 1 000,00	kr 1 915,00
Salg prospektkort, kart, etc.	kr 745,00	kr 300,00	kr 300,00
Overskudd oldtidsmarsjen	kr -	kr 2 000,00	kr 1 370,00
Renteinntekter	kr 1 668,44	kr 2 000,00	kr 2 719,77
Kommunalt bidrag Hernestangen	kr 30 000,00	kr 30 000,00	kr 30 000,00
Husleie Raukvin Rotary	kr 4 000,00	kr 8 000,00	kr 6 500,00
Husleie Røyken Knivklubb	kr 2 000,00	kr 2 000,00	kr 2 000,00
Husleie Røyken Taxiforening	kr 2 000,00	kr 2 000,00	kr 2 000,00
Husleie Foreningen mot stoff	kr 2 000,00	kr 2 000,00	kr -
Husleie diverse utleie	kr 25 850,00	kr 25 000,00	kr 20 450,00
Uttån av bilde	kr 750,00		
SUM INNTEKTER	kr 158 297,69	kr 147 650,00	kr 140 554,77
UTGIFTER			
Vett og Viten Turbøker	kr 1 372,00		
Møter og tilstelninger	kr 598,50	kr 6 000,00	kr 4 762,00
Porto	kr 4 172,00	kr 9 000,00	kr 8 262,50
Bygdemagasinet	kr 17 580,00	kr 15 000,00	kr 13 588,00
Annonseutgifter	kr 3 280,50	kr 1 000,00	kr 167,30
Bygdesamlinger inkl. kursvirksomhet	kr 2 275,50	kr 3 000,00	kr 50,00
Diverse kontingenter	kr 745,00	kr 750,00	kr 430,00
Diverse utgifter	kr 5 256,19	kr 6 000,00	kr 16 482,85
Arbøker	kr 26 985,00	kr 10 000,00	kr 875,40
Røykenmessa	kr -	kr -	kr 1 598,50
KM påkostninger	kr 22 453,65	kr 10 000,00	kr 7 854,00
KM utarbeider inkl. brøyting	kr 4 586,74	kr 5 000,00	kr 2 214,00
KM diverse vedlikehold	kr 10 928,00	kr 10 000,00	kr 1 115,80
KM rekvisita	kr 7 033,50	kr 3 000,00	kr 6 612,20
KM forsikring	kr 5 108,00	kr 5 000,00	kr 4 855,00
KM elektrisitet	kr 17 018,50	kr 14 000,00	kr 13 563,00
KM telefon	kr 2 481,50	kr 2 500,00	kr 2 622,00
KM kommunale utgifter	kr 3 340,50	kr 3 000,00	kr 3 031,00
KM renhold	kr 8 623,00	kr 12 000,00	kr 6 814,00
KM brannalarm - årsavgift	kr 2 400,00	kr 2 400,00	kr 2 400,00
Hernestangen - anlegg	kr -	kr 22 000,00	kr 60 636,93
Hernestangen - drift	kr 12 097,50	kr 8 000,00	kr 7 674,50
Utgifter Oldtidsmarsjen	kr 4 044,50		
SUM UTGIFTER	kr 162 380,08	kr 147 650,00	kr 165 608,98
Underskudd	kr -4 082,39	kr -	kr -25 179,11
Inngaende egenkapital	kr 55 599,70	kr 55 599,70	kr 80 778,81
Arets underskudd	kr -4 082,39	kr -	kr -25 179,11
Disponibelt pr. 31.12.1996 (95)	kr 51 517,31	kr 55 599,70	kr 55 599,70
Arne Trulsvik, kasserer	Røyken den		
Regnskapet revidert og funnet i orden	<i>Thor A Johansen</i>	<i>Tom Sletner</i>	
	Thor A Johansen Revisor	Tom Sletner Revisor	

BUDSJETT FOR RØYKEN HISTORIELAG - 1997			
	Budsjett 1997	Regnskap 1996	
Inntekter:			
Kontigent	kr 50 000,00	kr 44 273,75	
Bidrag Røyken kommune	kr 15 000,00	kr 15 000,00	
Salg Røykenboka	kr 8 000,00	kr 14 540,00	
Salg Tur håndbok og Marka og krigen	kr -	kr 280,00	
Salg Arbøker	kr 5 000,00	kr 15 190,50	
Salg prospektkort, kart, etc.	kr 300,00	kr 745,00	
Overskudd Oldtidsmarsjen	kr 2 000,00	kr -	
Renteinntekter	kr 1 000,00	kr 1 668,44	
Kommunalt bidrag Hernestangen	kr 30 000,00	kr 30 000,00	
Husleie Raukvin Rotary	kr 8 000,00	kr 4 000,00	
Husleie Røyken Knivklubb	kr -	kr 2 000,00	
Husleie Røyken Taxiforening	kr 2 000,00	kr 2 000,00	
Husleie Foreningen mot stoff	kr 2 000,00	kr 2 000,00	
Husleie diverse utleie	kr 21 000,00	kr 25 850,00	
Uttån av bilde	kr -	kr 750,00	
Sum inntekter	kr 144 300,00	kr 158 297,69	
Utgifter			
Vett og Viten Turbøker		kr 1 372,00	
Møter og tilstelninger	kr 2 000,00	kr 598,50	
Porto	kr 6 000,00	kr 4 172,00	
Bygdemagasinet	kr 18 000,00	kr 17 580,00	
Annonseutgifter	kr 3 000,00	kr 3 280,50	
Bygdesamlinger inkl. kursvirksomhet	kr 5 000,00	kr 2 275,50	
Diverse kontingenter	kr 600,00	kr 745,00	
Diverse Utgifter	kr 6 000,00	kr 5 256,19	
Arbøker	kr 10 000,00	kr 26 985,00	
KM påkostninger	kr 10 000,00	kr 22 453,65	
KM utarbeider inkl. brøyting	kr 2 000,00	kr 4 586,74	
KM diverse vedlikehold	kr 20 000,00	kr 10 928,00	
KM rekvisita	kr 3 000,00	kr 7 033,50	
KM forsikring	kr 5 200,00	kr 5 108,00	
KM elektrisitet	kr 17 000,00	kr 17 018,50	
KM telefon	kr 2 500,00	kr 2 481,50	
KM kommunale utgifter	kr 3 500,00	kr 3 340,50	
KM renhold	kr 6 000,00	kr 8 623,00	
KM brannalarm - årsavgift	kr 2 400,00	kr 2 400,00	
Hernestangen - anlegg	kr 10 000,00	kr -	
Hernestangen - drift	kr 12 000,00	kr 12 097,50	
Utgifter Oldtidsmarsjen	kr -	kr 4 044,50	
SUM UTGIFTER	kr 144 200,00	kr 162 380,08	
Overskudd / Underskudd	kr 100,00	kr -4 082,39	
Inngaende egenkapital	kr 51 517,31	kr 55 599,70	
Arets overskudd / underskudd	kr 100,00	kr -4 082,39	
Disponibelt pr. 31.12.1997 (96)	kr 51 617,31	kr 51 617,31	
			18 02 97